

SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN TOIMINTAKERTOMUSKANNANOTTO

ALUEHALLINTOVIRASTOJEN TYÖSUOJELUN VASTUUALUEIDEN TOIMINNASTA VUODELTA 2023

SISÄLLYS

1.	Yleisarvio ja valmistelu	3
2.	Tulossopimuksen toteutuminen	4
2.1	Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta	4
2.2	Valvonnan määrä ja menetelmät.....	4
2.3	Työolot.....	4
2.4	Pirstaloituva työelämä	4
2.5	Työn kuormittavuus.....	5
2.6	Tieto ja digitalisaatio.....	5
2.7	Jatkuva uudistuminen	5
2.8	Henkilöstövoimavarat.....	6
2.9	Resurssit	6
3.	Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot	6
4.	Toimenpiteet.....	7
4.1	Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueille ehdotetut toimenpiteet.....	7
4.2	Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet.....	7

Sosiaali- ja terveysministeriö (STM) antaa valtion talousarvioasetuksen (1243/1992) 66 i §:n edellyttämän toimintakertomuskannanottonsa aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden toiminnasta vuodelta 2023 ja niistä toimenpiteistä, joihin tilinpäätöskertomus ja siitä 17.4.2024 annettu Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomus ja vuosiyhteenveto ja muut selvitykset antavat aiheita.

1. Yleisarvio ja valmistelu

Tulossopimuskauden 2020–2023 neljänteen ja viimeiseen vuoteen koko hallinnonalalla vaikutti edelleen Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan ja koronapandemian haasteet sekä uuden hallitusohjelman toimeenpanon käynnistäminen nopealla aikataululla. Vuoden 2023 tulostavoitteiden toteutumisesta on arvioitu 1-5-asteikolla kuten aiemminkin. Kokonaislukujen lisäksi on voinut käyttää puolikkaita numeroita. Arvioinnissa on painotettu keskeisiä ja merkittäviä tavoitteita, samalla merkitykseltään pienemmät tavoitteet ovat saaneet pienemmän painon.

Kokonaisuudessaan STM arvioi, että työsuojelun vastuualueet ovat toteuttaneet vuoden 2023 tulostavoitteet tavoitteen mukaisesti, (arvosana 4). Koko tulossopimuskaudella 2020-2023 työsuojelun vastuualueet ovat toteuttaneet tulostavoitteet tavoitteen mukaisesti, (arvosana 4).

Tavoite	Ministeriön esitys arvosanasta
Toiminnallinen tuloksellisuus	
Valvonnan menetelmät ja määrä	4 ½
Työolot	4 ½
Pirstaloituva työelämä	5
Työn kuormittavuus	4 ½
Tieto ja digitalisaatio	4
Jatkuva uudistuminen	4
Erityistavoitteet	
Ajo- ja lepoaikavalvonta	5
Moniviranomaisyhteistyöhanke	4
Henkilöstövoimavarat	4
Resurssit	4
KOKONAISARVOSANA	4

Arviointiasteikko 1-5; jossa:

1 = Tulostavoitetta ei ole edistetty toimintavuonna.

2 = Tulostavoite on osittain toteutunut:

3 = Tulostavoite on toteutunut lähes tulossopimuksessa suunnitellun mukaisesti.

4 = Tulostavoite on saavutettu tavoitteen mukaisesti.

5 = Tulostavoite on saavutettu ja ylitetty huomattavasti.

Kannanotto on valmisteltu STM:n sisäisessä valmisteluryhmässä sekä työ- ja tasa-arvo-osaston johtoryhmässä. Kannanotto on käsitelty ministeriön virkamiesjohtoryhmässä, ja työsuojelun vastuualueet ovat antaneet siitä palautteen. Sosiaali- ja terveysministeri on tehnyt päätöksen kannanotosta kansliapäällikön esittelystä. Valmistelu on perustunut ministeriön

sisäiseen ohjeeseen, Valtiontalouden tarkastusviraston tilintarkastuskertomukseen ja vuosi-
siyhteenvedoon sekä aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueiden vuoden 2023 tulos-
tavoitteiden raportointiin.

2. Tulossopimuksen toteutuminen

2.1 Arvio yhteiskunnallisen vaikuttavuuden toteutumisesta

Vuosi 2023 oli nelivuotiskauden 2020–2023 viimeinen toimintavuosi. Nelivuotiskau-
della keskityttiin toiminnan ja toimintatapojen kehittämiseen sekä valtakunnallisesti
yhtenäisen toiminnan ja suunnittelun vakiinnuttamiseen. Sosiaali- ja terveysministe-
riön hallinnonalan yhteiskunnallisen vaikuttavuutta arvioidaan kokonaisuutena koko
hallinnonalan osalta. Hallinnonalan vaikuttavuutta on raportoitu hallituksen vuosiker-
tomuksessa. Vaikuttavuuden kehitys on ollut pääosin tyydyttävää. Yksittäisen viraston
yhteiskunnallista vaikuttavuutta ei raportoida eikä arvioida.

2.2 Valvonnan määrä ja menetelmät

Vuosiraportissa vastuualueet ovat raportoineet tarkastuksia suoritettuna 24 510 (toimi-
tettu), joista TIVA tarkastuksia 1322 (lisäksi kesken 70). Tarkastuksista 76 % tehtiin val-
vontakohteessa, 20 % asiakirjatarkastuksina ja 4 % etätarkastuksina. Vastuualueet
ovat toteuttaneet 321 viestinnän toimenpidettä, joista 239 mediaviestintää tai sosiaa-
lisen median julkaisuja. Lisäksi vastuualueet ovat osallistuneet 208 viranomais- tai si-
dosryhmäpalaveriin ja 139 muuhun tilaisuuteen sekä antaneet 145 lausuntoa ja osal-
listuneet 41 työryhmän tai verkoston toimintaan.

Lupa-asioissa tapahtui runkokauden aikana useita merkittäviä muutoksia, jotka lisäsi-
vät lupahakemusten määrää. Lupa-asoiden käsittely on kuitenkin saatu pidettyä erin-
omaisella tasolla. Vuonna 2023 lupien määrä kääntyi laskuun ja niitä käsiteltiin kaikki-
aan 891. Työsuojelu.fi -verkkopalvelu sekä työsuojeluviranomaisten yhteinen puhelin-
neuvonta olivat edelleen merkittäviä tietolähteitä asiakkaille.

2.3 Työolot

Työolot-ilmion osalta oli etukäteen tunnistettu tarve keskittyä työpaikkavalvontaan
korona-aikana syntyneen työpaikkavalvonnan vajeen vuoksi. Valvonnan ja muun vai-
kuttamistoiminnan määrää onkin vuonna 2023 lisätty ja osuvuutta parannettu edelli-
sestä vuodesta. Valvonnan paremman kohdentamisen arvioitiin osin liittyvän il-
miöpohjaisen valvonnan syvällisempään valvontaotteeseen. Ministeriö kannustaa
vastuualueita aktiivisesti kehittämään valvonnan sisältöä ja valvonnan keinoja pysy-
vien vaikutusten aikaansaamiseksi.

2.4 Pirstaloituvaa työelämää

Pirstaloituvaa työelämää -ilmiössä tavoitteena oli vaikuttavan valvonnan toteutuksen
ohella aktiivisesti kehittää valvonnan ja sen kohdentamisen menetelmiä sekä valta-
kunnallista yhtenäisyyttä. Ilmiössä on tehty erinomaista työtä tiedon paremman hyö-
dyntämisen kehittämiseksi sekä sisäisesti että yhteistyössä muiden viranomaisten
kanssa. Ilmiön sisällä on myös aktiivisesti osallistuttu viranomaisten välisen tiedon-
vaihdon esteiden purkamiseen ja lainsäädännön kehittämiseen. Ilmiön valvonnassa

on myös hyvin pystytty vastaamaan yhteiskunnallisten muutosten aiheuttamaan paineeseen esimerkiksi ulkomaalaisen työvoiman, tilaajavastuun ja kevytyrittäjyyden valvonnassa.

Runkokauden aikana ulkomaalaisen työvoiman valvontaan kohdennetut lisäresurssit ovat mahdollistaneet valvonnan sisällön ja valvontaotteen aktiivisen kehittämisen. Työsuhteen vähimmäisehtoja valvottiin 55 %:lla ulkomaalaisen työvoiman käyttöön liittyvistä tarkastuksista. Ulkomaalaisen työvoiman valvonnassa tiedonsaantioikeuksien tehokas hyödyntäminen on osaltaan parantanut valvonnan kohdentamista.

Ajo- ja lepoaikavalvonta

Ajo- ja lepoaikavalvonnassa on määrällisesti ylitetty valvontajakson 2023–2024 ensimmäisen vuoden tavoitteet samalla, kun asiakassegmentoinnin hyödyntämistä ja valvonnan yhtenäisyyttä on kehitetty.

Moniviranomaisyhteistyö

Moniviranomaisyhteistyöhankkeessa saavutettiin hyviä tuloksia eri viranomaisten välisestä yhteistyöstä ja luotiin pysyviä rakenteita työn jatkolle. Saavutettujen yhteistyömallien ylläpitäminen ja kehittäminen on tärkeää myös jatkossa.

2.5 Työn kuormittavuus

Työn kuormittavuuden valvonta sekä psyko-kyselyn hyödyntäminen valvonnan osalta on vakiintunut. Ilmiön sisällä kerätään aktiivisesti palautetta ja valvonnan yhdenmukaisuuteen kiinnitetään jatkuvaa huomiota. Vuosiraportissa valvonnan vaikuttavuuden arvioinnissa ei pohdittu vastaamatta jättäneiden työpaikkojen tilannetta, vaan analyysi tehtiin annettujen vastausten perusteella. Ministeriö kehottaa ilmiötä arvioimaan valvonnan vaikuttavuutta kokonaisvaltaisemmalla näkökulmalla.

2.6 Tieto ja digitalisaatio

Runkokauden aikana työsuojelun vastuualueilla panostettiin merkittävästi tiedon ja digitalisaation parempaan hyödyntämiseen. Asiointipalvelun rakentamisella pyrittiin kehittämään vuorovaikutteisuutta asiakkaiden kanssa. Asiointipalvelun kautta saatavaa tietoa on hyödynnetty myös työsuojeluvalvonnan vaikuttavuuden arvioinnissa. Tiedon parempaa hyödyntämistä on kehitetty sekä valvonnan tulosten seurannassa että valvonnan suunnittelun tukena.

Ministeriö painottaa, että tiedon järjestelmällinen valtakunnallinen hyödyntäminen on keskeistä myös runkokaudella 2024–2027, eikä aloitettua työtä pidä jättää kesken, vaikka mahdollisuudet ulkoisten palveluiden käyttöön ovat rajalliset.

2.7 Jatkuva uudistuminen

Työsuojelun vastuualueilla on runkokauden aikana merkittävästi kehitetty valtakunnallisesti yhtenäistä toimintaa ja yhteisten prosessien kuvaamista. Suunnittelu- ja seurantatyövälineen käyttö on edennyt, vaikka sen viimeistely onkin teknisten haasteiden vuoksi viivästynyt.

Laadunhallinnan tavoitteena oli määritellä prosessien kuvauksiin laadun hallinta ja parantaminen sekä laadunhallinnan kriteerit. Prosessien kuvaaminen itsessään lisää prosessien tasalaatuisuutta, mutta varsinaisia toimintaan liittyviä laadunhallinnan kriteereitä ei ole määritelty. Vaikuttavuuden kuvaamista ja mittaamista on kehitetty suunnitelmallisesti vuoden 2023 aikana sekä valvonnan pilottihankkeiden että runkokauden 2024–2027 suunnittelun yhteydessä. Vaikuttavuuden huomioon ottamista ja koordinoitua kehittämistä osana sekä suunnittelua että toiminnan arviointia on kuitenkin tärkeä jatkaa myös runkokaudella 2024–2027.

Vuosiraportissa nostettiin esille hankkeiden väliset yhteydet sekä ilmiöiden sisällä että niiden välillä. Ministeriö painottaa hankkeiden ja ilmiöiden välisen yhteistyön ja tiedonkulun käytäntöjen tärkeyttä vaikuttavan valvontakokonaisuuden aikaansaamisessa ja resurssien tehokkaassa käytössä. Eri hankkeissa ja piloteissa saatujen kokemusten systemaattiseen levittämiseen tulee edelleen kiinnittää huomiota.

2.8 Henkilöstövoimavarat

Henkilöstövoimavarojen valtakunnallista johtamista ja kehittämistä on edistetty suunnitelmallisesti koko runkokauden ajan ja sen avulla on mahdollistettu osaamisen tavoitteellinen kehittäminen niin yksilö- kuin organisaatiotasolla. Ministeriö kiittää vastuualueita suunnitelmallisesta työstä, jota voidaan hyödyntää myös tuottavuusohjelman paineisiin vastattaessa sekä siirryttäessä kohti valtakunnallista virastorakennetta.

Myös viestintää on kehitetty aktiivisesti osana muuta vaikuttamistoimintaa. Monikanavaiselle viestinnälle on myös määritelty seurattavia mittareita. Viestintätoimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia ja mittaamista on kuitenkin edelleen syytä kehittää. Saatu asiakaspalaute on ollut hyvää, mutta vaikuttavuuden arvioinnissa on syytä pohdita myös viestin läpimenoa siinä asiakassegmentissä, joka ei itse aktiivisesti hakeudu tiedon äärelle.

2.9 Resurssit

Vastuualueet ovat vuonna 2023 hyödyntäneet aiemmilta vuosilta siirtynyttä määrärahaa tulevia eläköitymisiä ennakoiisiin rekrytointeihin sekä kehittämishankkeisiin. Vuodelle 2024 siirtynyt määräraha on pääosin sidottu vuonna 2023 toteutettujen hankkeiden jäljellä oleviin laskuihin.

Resurssien käytön seuranta on edelleen kehitetty. Ajantasaista talousseuranta ja sen pohjalta tehtäviä päätelmiä tulee kuitenkin tarkentaa. Myöskään toteutettujen toimintojen vaikuttavuutta suhteessa käytettyihin resursseihin ei ole juurikaan arvioitu. Ministeriö korostaa edelleen luotettavan resurssien käytön seurannan tärkeyttä toiminnan kehittämisessä ja tavoitteiden asettamisessa.

3. Valtiotalouden tarkastusviraston ja muiden tarkastusten huomiot

Valtionalouden tarkastusvirasto on antanut 17.4.2024 tarkastuskertomuksen aluehallintovirastojen toiminnasta. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedon mukaan tarkastuksessa ole tullut esiin olennaista huomautettavaa.

4. Toimenpiteet

4.1 Aluehallintovirastojen työsuojelun vastuualueille ehdotetut toimenpiteet

Runkokaudella 2020–2023 työsuojelun vastuualueet ovat tehneet merkittäviä panostuksia toiminnan kehittämiseen. Ministeriö painottaa, että toteutetun kehittämisen integrointi osaksi normaalia toimintaa ja toiminnan kehittäminen edelleen on tärkeää myös nykyisellä runkokaudella, vaikka kehittämiseen käytettävissä olevat taloudelliset resurssit ovatkin rajalliset. Meneillään olevan aluehallinnon uudistuksen myötä prosessien kuvaaminen ja valtakunnallisesti yhtenevä toiminta ovat keskeisessä roolissa. Näiden lisäksi ministeriö korostaa erityisesti seuraavien kokonaisuuksien tärkeyttä:

- Toiminnan laadun ja vaikuttavuuden kuvaaminen ja kehittäminen prosessin kaikissa vaiheissa
- Sekä ulkoisen että sisäisen tiedon valtakunnallinen hyödyntäminen ja analysointi sekä hyödyntäminen toiminnan suunnittelussa ja kehittämisessä
- Hankkeiden ja ilmiöiden välinen yhteistyö
- Resurssien ja taloustilanteen valtakunnallinen seuranta sekä analysointi

4.2 Sosiaali- ja terveysministeriön toimenpiteet

Työsuojelun vastuualueet esittävät sosiaali- ja terveysministeriölle seuraavia toimenpiteitä, joilla ministeriö voi tukea työsuojelun vastuualueiden tulostavoitteiden saavuttamista:

- Yhteisen käsityksen lisääminen valvonnan ja muun vaikuttamistoiminnan vaikuttavuuden arvioinnissa ja mittaamisessa yhdessä vastuualueiden kanssa
- Vuoden 2024 vuosiraportoinnissa edellytettävien asioiden määrän ja esitystavan selkeyttäminen
- Taloustilanteen kokonaisohjauksen vahvistaminen
- Palautteen antaminen siitä, millaisena ministeriö kokee vastuualueiden kanssa tehtävän yhteistyön
- Näkymän luominen siitä, mikä on ministeriön tahtotila uudesta virastosta
- Tulossopimuksen 2025 valmisteluprosessi toteuttaminen hyödyntäen jo valmisteltuja tulostavoitteita 2025–2027, vain tarvittaessa muutoksia kohti uutta virastoa.

Helsingissä 13.6.2024

Sosiaaliturvaministeri

Sanni Grahn-Laasonen

Kansliapäällikkö

Veli-Mikko Niemi

JAKELU

Ministeriön osastot

Tulossopimusten valmisteluryhmien puheenjohtajat ja
sihteerit

TIEDOKSI

Valtiovarainministeriö

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiokonttori

Sosiaali- ja terveysministeri

Tarkastuspäällikkö

VN/16979/2024-STM-7

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: